

ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ

Bünyamin SARIKAYA

Dr. Öğr. Üyesi., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği
Bölümü

b.sarikaya@alparslan.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-8393-7127>

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-Journal of Ağrı İbrahim Çeçen
University Social Sciences Institute AİCUSBED 5/2 Ekim/October 2019 / Ağrı

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Types</i> :	Eser Tanıtım Makalesi
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	
Sayfa- <i>Pages</i> : 409-412	

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

 iThenticate

ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ

(Hazırlayan: Doç. Dr. Yusuf SÖYLEMEZ / Editör: Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM).

Erzurum, Fenomen Yayıncılık, Ekim- 2018. ISBN: 978-605-9474-26-9

DÜŞÜNME BECERİLERİNE FARKLI BİR BAKIŞ: ESER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

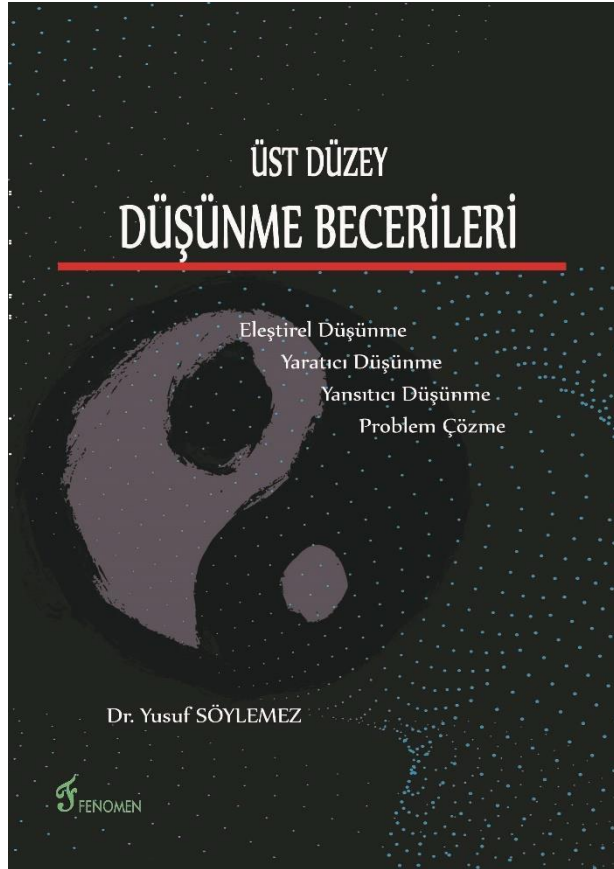
Bünyamin SARIKAYA

Düşünme yetisi insanı diğer canlılardan ayıran en temel unsurdur.

Descartes'in "Düşünüyorum öyleyse varım." (Cogito ergo sum) sözü bu unsurun önemini yansıtması bakımından yeterlidir. Bu yüzden insanların sahip olduğu bu yetiyi sağlıklı bir şekilde kullanmaları gerekir.

Yaşadığımız çağda artık olaylara farklı bakabilen ve dünyayı farklı okuyabilen bireylerin daha başarılı olduğu gerçeği yadsınamayacak bir şekilde karşımızda

durmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın esas alındığı, kendi öğrenmesini kendisinin sağladığı, öğretmenlerin rehber konumda olduğu çağımızdaki eğitim düzeninde artık üst düzey düşünebilen bireyler yetişmektedir.

Teknolojinin gelişiminin artık takip edilmesinin bile zorlaştığı bu yüz yılda düşünme becerilerini farklı şekillerde sergileyen bireylere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Herhangi bir olay karşısında analiz, sentez ve değerlendirme becerilerini ön plana çıkaran bireyler başarıyı arkadaş edinmektedir. Düşünme becerilerini bu şekilde kullanan bireylere yardımcı olacağını düşündüğümüz eserlerden biri de Doç. Dr. Yusuf SÖYLEMEZ tarafından kaleme alınan *ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ* adlı eserdir.

Fenomen Yayıncılık tarafından basılan ve editörlüğünü Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM'in yaptığı bu değerli eser 3 temel bölümden oluşmaktadır:

1. Bölüm: Düşünme (s. 1-24)
2. Bölüm: Üst Düzey Düşünme Becerileri (s. 25-108)
3. Bölüm: Düşünme - Dil İlişkisi (s. 109-112)

Eserin *ön sözünde* editör tarafından eserin hangi amaçla yazıldığı ve alandaki hangi boşlukları doldurduğu ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra ön sözün bitişinde esere yönelik her türlü eleştirinin kıymetli olduğunun dile getirilmiş olması da kayda değer bir ifade olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eserin birinci bölümü düşünme kavramına, düşünme biçimlerine ve düşünme eğitimine ayrılmıştır. Bu bölümde dikkat çeken husus ise yazarın özellikle düşünme kavramını açıklarken filozof görüşlerinden yararlanmış olmasıdır. Descartes, Heidegger, Locke ve Dewey gibi usta düşünürlerin düşünme kavramına yönelik görüşleri okurun da anlayabileceği bir biçimde harmanlanmış bir şekilde verilmiştir. Bunun yanı sıra düşünmenin bağlantılı olduğu *beyin, zekâ, bilgi ve dil* gibi temel kavramlara da ışık tutulmuştur. Eserin bu bölümünde özellikle dikkat çeken husus çoğu eserde yer almayan düşünme biçimlerine yer verilmesidir. Çok boyutlu bir süreç olan düşünme, eylemin gerçekleştirilme biçimi bakımından yorumlandığında *yansıtıcı, yaratıcı, eleştirel, analitik, metabilışsel, tümevarımsal, tümdengelimsel, analogik, yakınsak, iraksak, lateral, dönüşümsel, bütünleştirmeci, hipotetik, global, refleksif, omnipotent, ikonik* düşünme başlıkları bağlamında değerlendirilmiştir. Bu düşünme biçimleri çeşitli yönleriyle örnekler üzerinden okura sunulmuştur. Eserin bu bölümündeki son başlığı düşünme eğitimine ayrılmıştır. Özellikle MEB Programlarında düşünme eğitimine nasıl yer verildiği,

düşünme eğitiminin değerler eğitimiyle ilişkisi ve düşünme eğitimi ile ilgili beceri ve kavramlar da detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

Eserin temel omurgasını teşkil eden ikinci bölümde üst düzey düşünme becerileri (*yansıtıcı düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme ve eleştirel düşünme*) detaylıca işlenmiştir. Yansıtıcı düşünme modelleri [(Schön Modeli, Van Manen Modeli, Eleştirel Yansıtma (Zeichner), Farra Yansıtıcı Düşünme Modeli, Yansıtıcı Pedagojik Düşünme Yöntemi (Sparks-Langer)] ve yansıtıcı düşünmenin seviyeleri ayrıntılı şekilde işlenmiş ve alana ciddi katkılar sağlamıştır. Yaratıcı düşünme ve problem çözme alt basamakları da benzer bağlamda ele alınmış ilgili alan yazın derinlemesine harmanlanmıştır.

Yunanca “kritikos” , Latince “criticus” olarak ifade edilen eleştirel kelimesi ve onunla ilişkili olan *eleştirel düşünme* becerisi farklı yönleriyle betimlenmiştir. Yazar eleştirel düşünme becerisini detaylı bir şekilde ele alırken özellikle Sokrates, Platon ve Aristo gibi önemli düşünürlerden alıntılar yapmış ve eserine derinlik kazandırmıştır. Eserde Eleştirel Düşünme Becerisinin şu alt başlıklar bağlamında değerlendirilmiş olması son derece önemlidir:

- Düşünme ile Eleştirel Düşünme Arasındaki Farklar
- Eleştirel Düşünmenin Özellikleri
- Eleştirel Düşünmeyle İlgili Belirlenmiş Eğilimler, Stratejiler, Boyutlar
- Eleştirel Düşünürün Sahip Olması Gereken Özellikler
- Eleştirel Düşünme Öğretimi ve Programları
- Eleştirel Düşünme Becerisini Geliştirme Yolları
- Eleştirel Düşünme Becerisini Geliştirmede Öğretmenin Rolü/Uygulamaları
- Eleştirel Düşünme Becerisi Nasıl Gelişir

Düşünme - Dil ilişkisinin ele alındığı üçüncü bölümde yazar felsefeden de yararlanmıştır. Watson, Piaget, Vygotsky, Sapir, Saussure, Chomsky, Langacker ve Aristoteles’in dil ve düşünce hakkındaki görüşleri yalın bir şekilde analiz edilmiştir.

Üst düzey düşünme becerilerini farklı yönleri ve farklı bakış açısı ile ele alan bu çalışmanın son derece kıymetli olduğunu ve alan yazına ciddi katkılar sunduğunu düşünmekteyiz. Yazarın kitabın

sonraki baskılarında üst düzey düşünme becerilerini etkinlikler yoluyla geliştireceğini ifade etmesi de son derece ufuk açıcı olacaktır.
Eserin insanlığa ve alan yazına yararlı olması dileğiyle.